

Overlegorgaan van HBO-scholen
met een accountancy-opleiding

Voorzitter Landelijke Examens
Posthbo

LANDELIJK EXAMEN Audit & Assurance B

Samenstellers : De vakcommissie Audit en Assurance

Datum: 6 juni 2014
Tijd: 13.30 – 16.30 uur

- * Dit examen bestaat uit 9 genummerde pagina's inclusief voorblad. Controleer dit !
- * Toegestane hulpmiddelen:
  - Handleiding Regelgeving Accountancy
  - (HRA vanaf editie 2012 of studentenversie VRA)
  - VGBA met toelichting per 1 januari 2014
  - ViO met toelichting per 1 januari 2014
  - Eenvoudige, niet programmeerbare, rekenmachine
- * Motiveer steeds uw antwoorden !
Aan onvoldoende gemotiveerde antwoorden worden geen punten toegekend!
- * Een indicatie voor de puntenverdeling is als volgt:

vraag 1	10 punten
vraag 2	10 punten
vraag 3	20 punten
vraag 4	20 punten
vraag 5	15 punten
vraag 6	<u>25 punten</u>
Totaal:	100 punten

Veel succes!

LMG BV

LMG BV (hierna LMG) ontwerpt, produceert en levert innovatieve meubelen op basis van hoge kwaliteit vlasvezels. De grote sterkte en het lage gewicht van de meubelen zijn succesfactoren. Alle producten van LMG worden in de eigen ontwerpafdeling ontwikkeld en vervolgens zelf vervaardigd. LMG produceert en verkoopt vooral tafels en stoelen in met name Nederland. De meubelen zijn zeer geschikt voor onderwijsinstellingen, horecabedrijven en congrescentra. Deze bedrijven zijn dan ook de belangrijkste afnemers van LMG. Het bedrijf is negen jaar geleden gestart. De aandelen van LMG zijn in het bezit van de vier gebroeders Denker. Allen bezitten middels hun eigen beheer BV 25 % van de aandelen van LMG. De gebroeders Denker vormen samen de directie van LMG. Jan Denker houdt zich bezig met het ontwerpen meubelen. Piet Denker houdt zich bezig met het inkopen van grond- en hulpstoffen en produceren van de meubels. Karel Denker houdt zich bezig met de verkoop van de meubelen. Leo Denker is het financiële brein van de gebroeders en is verantwoordelijk voor financiële zaken, waaronder het opstellen van de jaarrekening.

Bij LMG zijn 55 personeelsleden werkzaam op de afdelingen administratie, receptie, inkoopondersteuning, magazijn, verkoopondersteuning en productie. Voor de administratie beschikt LMG over een eenvoudig boekhoudpakket. De registratie van de productie vindt niet geautomatiseerd plaats. Dagelijks worden de productiegegevens handmatig vastgelegd in productierapporten. Wekelijks worden de gegevens van de productieadministratie gejournaliseerd en geboekt in de financiële administratie.

Ondanks de economische crisis is de omzet van LMG in de afgelopen jaren nog steeds toegenomen. In 2013 heeft LMG een nieuw product ontwikkeld. Het betreft lichtgewicht podiumdelen. Deze podiumdelen worden ook van vlasvezel gemaakt. Volgens LMG is uit marktonderzoek gebleken dat hier grote belangstelling voor is. In januari 2014 is de eerste order voor podiumonderdelen in productie genomen. Verder is LMG voornemens haar activiteiten in 2014 uit te breiden naar de Europese markt.

LMG is controleplichtig. De jaarrekening wordt gecontroleerd door de lokale accountsorganisatie Accuraat. Naast het controleren van de jaarrekening verleent de accountantsorganisatie Accuraat ook fiscale diensten. Henk de Vries AA van Accuraat is vanaf de start van de onderneming de accountant van LMG. Henk de Vries AA stelt ook de jaarrekeningen samen voor de Beheer BV's van de gebroeders Denker, met uitzondering van de beheer BV van Leo Denker die de jaarrekening van zijn Beheer BV zelf samenstelt. De jaarrekening 2013 van LMG is gecontroleerd en er is eind februari 2014, evenals bij de jaarrekening over 2012, een goedkeurende controleverklaring afgegeven.

Op de aandeelhoudersvergadering in maart 2014 geven Karel en Leo Denker aan dat zij hun aandelen willen verkopen en hun functie als directielid gaan neerleggen. Zij hebben inmiddels contact gehad met een professionele investeerder die veel belangstelling toont voor het bedrijf van LMG. Hij is bereid te participeren in LMG. Piet en Jan Denker hebben geen bezwaar tegen een eventuele participatie van een investeerder, maar willen samen wel de overheersende zeggenschap houden over LMG. Er wordt daarom besloten dat Jan en Piet ieder nog 5% van de aandelen kopen en dat 40% van de aandelen aan de potentiële investeerder wordt aangeboden. Karel en Leo Denker vragen aan Henk de Vries AA de waarde van de aandelen LMG te bepalen.

Vraag 1

Geef gemotiveerd aan of Henk de Vries AA op grond van relevante regelgeving deze opdracht kan aanvaarden. (10 punten)

Op basis van een uitgevoerde waardebeoordeling is de waarde van de aandelen LMG vastgesteld op € 1,5 miljoen. Deze waardebeoordeling is gebaseerd op de gecontroleerde jaarrekeningen over 2012 en 2013 en de prognoses voor 2014 tot en met 2016 en is de basis voor de vraagprijs voor de aandelen. De prognoses zijn onder toezicht van Leo Denker opgesteld door de administrateur van LMG. Alvorens tot aankoop van de aandelen over te gaan, wil de potentiële investeerder in april 2014 een due diligence onderzoek bij LMG laten uitvoeren. Hiertoe vraagt hij zijn eigen accountant Jaap Bos AA dit onderzoek uit te voeren. De potentiële investeerder hanteert een rentabiliteits eis van 10% voor belastingen.

Vraag 2

Geef een beschouwing over het due diligence onderzoek door accountant Jaap Bos AA. Besteed hierbij aandacht aan het soort onderzoek (type onderzoek en relevante NV COS), de tendenties, de tolerantie en de wijze van rapportering. (10 punten)

Vraag 3

Verricht in het kader van het due diligence onderzoek een initiële cijferbeoordeling op de in de bijlagen verstrekte informatie. Besteed in uw uitwerking onder meer aandacht aan de initiële beoordeling van de solvabiliteit, liquiditeit, intrinsieke waarde en rentabiliteit. (20 punten)

Vraag 4

Geef op basis van de uitgevoerde cijferbeoordeling een beschouwing over de waardebeoordeling van de aandelen LMG ad ad 1,5 miljoen euro. Besteed bij uw uitwerking uitgebreid aandacht aan de intrinsieke waarde, de rentabiliteitswaarde en uw conclusie hierover. (20 punten)

Vraag 5

Beschrijf gemotiveerd vijf niet-financiële (casus specifieke) aspecten die een rol spelen bij de overwegingen van de investeerder inzake de koop van de aandelen voor de gevraagde prijs. (15 punten)

Het due diligence onderzoek is eind april 2014 afgerond. Jaap Bos AA heeft een rapport opgesteld. Op basis van dit rapport wil de professionele investeerder 40% van de aandelen van LMG kopen. Wel heeft hij op basis van het due diligence onderzoek zijn twijfels geuit over de resultatenontwikkeling en de afloop van de debiteuren en voorraden. Hij wil de koopsom daarom in twee termijnen betalen. De professionele investeerder wil 60% van de koopsom direct betalen en de overige 40% over een aantal maanden. Met de gebroeders Denker wordt contractueel vastgelegd dat volledige betaling van de tweede termijn zal plaats vinden als aan de volgende eisen is voldaan:

- Per 1 juli 2014 is 40% van de geprognosticeerde omzet 2014 gerealiseerd;
- De vordering debiteuren per 31 december 2013 zijn op 1 juli 2014 voor minimaal 90% per bank ontvangen;
- De voorraden per 31 december 2013 zijn op 1 juli verkocht tegen minimaal 90% van de voorraadwaarde van de balans ultimo 2013.

Als niet aan deze eisen is voldaan wordt slechts 50% van de tweede termijn betaald.

De huisaccountant van LMG, de heer Henk de Vries AA, zal de door LMG op te stellen afrekening per 1 juli 2014 controleren en vaststellen of aan deze eisen wordt voldaan. Hij zal hierover schriftelijk rapporteren.

Vraag 6a

Geef een beschouwing over de kenmerken van de opdracht tot controle door Henk de Vries AA of aan de eisen van de professionele investeerder is voldaan. Besteed hierbij aandacht aan het soort onderzoek (type onderzoek en relevante NV COS), de tendenties, de tolerantie en de wijze van rapportering. (10 punten)

Vraag 6b

Geef een opsomming van de specifieke controlewerkzaamheden die Henk de Vries AA moet uitvoeren om te controleren of aan de eisen van de professionele investeerder is voldaan. (15 punten)

Bijlagen:

Bijlage 1: Balans per 31 december 2013 en 2012

Bijlage 2: Winst-en-verliesrekening 2013 en 2012

Bijlage 3: Toelichting op de balans en de winst-en-verliesrekening 2013 en 2012

Bijlage 4: Prognose 2014-2016

				Bijlage 1
Balans (na resultaatbestemming)				
Activa		31-12-2013		31-12-2012
	€	€	€	€
Vaste activa				
<i>Immateriële vaste activa:</i>				
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	800.200		772.338	
Intellectuele eigendommen	183.994		206.232	
		984.194		978.570
<i>Materiële vaste activa:</i>				
Gebouwen en terreinen	54.978		54.978	
Machines en installaties	1.444.962		1.492.542	
Inventaris	478.092		671.946	
		1.978.032		2.219.466
Vlottende activa				
<i>Voorraden:</i>				
Grond- en hulpstoffen	1.025.784		1.043.004	
Gereed product	477.450		452.202	
		1.503.234		1.495.206
<i>Vorderingen:</i>				
Handelsdebiteuren	661.998		541.410	
Overige vorderingen	115.248		97.680	
		777.246		639.090
Liquide middelen		1.102		1.401
		5.243.808		5.333.733
Passiva		31-12-2013		31-12-2012
	€	€	€	€
Eigen vermogen				
aandelenkapitaal	400.000		400.000	
Overige reserves	183.186		118.728	
		583.186		518.728
Langlopende schulden				
Aandeelhouders		2.000.000		2.000.000
Kortlopende schulden				
Kredietinstellingen	715.650		717.810	
Aandeelhouders	300.000		300.000	
Leveranciers	1.178.208		1.241.718	
Belastingen en premies	73.826		62.142	
Overige schulden	392.938		433.335	
		2.660.622		2.755.005
		5.243.808		5.273.733

Winst-en-verliesrekening

	2013		2012	
	€	€	€	€
Netto omzet	6.034.366		5.676.576	
Inkoopwaarde v/d omzet	<u>2.462.168</u>		<u>2.384.162</u>	
		3.572.198		3.292.414
Kosten:				
Personeelskosten	2.184.396		2.141.568	
Huisvestingskosten	409.748		406.536	
Verkoopkosten	104.172		56.620	
Vervoerskosten	167.532		167.792	
Algemene kosten	151.292		156.196	
Afschrijvingen op vaste activa	261.416		207.536	
Diverse baten en lasten	<u>108.860</u>		<u>153.784</u>	
Som der kosten		<u>3.387.416</u>		<u>3.290.032</u>
Bedrijfsresultaat		184.782		2.382
Rentelasten		<u>135.396</u>		<u>135.140</u>
Resultaat uit gewone bedrijfs- uitoefening voor belastingen		49.386		-132.758
Belastingen		15.072		-14.408
Resultaat na belastingen		<u><u>64.458</u></u>		<u><u>-147.166</u></u>

Toelichting op de balans en de winst-en-verliesrekening 2013 en 2012

Algemeen

Tenzij anders vermeld, vindt waardering plaats tegen historische prijzen.

Immateriële vaste activa

Onderzoek en ontwikkelingskosten.

De kosten voor onderzoek en ontwikkeling bestaan voornamelijk uit geactiveerde loonkosten.

De afschrijving vindt plaats in 20 jaar. In het huidige jaar is een bedrag van € 50.000 geactiveerd voor de ontwikkeling van podiumdelen.

Intellectuele eigendommen

Dit betreft octrooirechten. Deze rechten worden in 10 jaar afgeschreven.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschaffingswaarde of vervaardigingskosten verminderd met afschrijvingen bepaald op basis van de geschatte levensduur rekening houdend met een eventuele restwaarde. De afschrijvingen bedragen een vast percentage van de aanschaffingswaarde of vervaardigingskosten.

Het pand waarin de bedrijfsvoering plaatsvindt is geen eigendom van LMG. Het pand wordt gehuurd. Bij de start van de onderneming is het pand voor 10 jaar gehuurd.

De reële waarde van de machines en installaties bedraagt ultimo 2013 € 1.680.000 en voor inventaris is de reële waarde ultimo 2013 € 360.000.

Vorraden

De voorraden grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs dan wel lagere marktwaarde voor zover nodig onder aftrek van een voorziening voor incourantheid. Het gereed product wordt gewaardeerd tegen kostprijs of lagere marktwaarde. Er is ultimo 2013, net als voorgaand jaar, geen voorziening voor incourantheid gevormd.

Vorderingen

Er is in 2013 en 2014 geen voorziening voor oninbaarheid van de vorderingen getroffen.

Eigen vermogen

Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bedraagt € 400.000. Geplaatst en volgestort zijn 400 aandelen van € 1.000. Aandeelhouders zijn J. Denker Beheer BV en K. Denker Beheer, L. Denker Beheer BV en P. Denker Beheer BV, ieder voor 25%.

Schulden aan aandeelhouders

Hieronder zijn opgenomen de schulden aan de vier aandeelhouders. Over de schuld wordt 5% rente vergoed. Over aflossing en verstrekte zekerheden zijn geen afspraken gemaakt. Alle aandeelhouders hebben € 500.000 aan LMG geleend.

Winst-en-verliesrekening

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties, en de kosten en andere lasten van het jaar, gewaardeerd tegen historische kostprijzen. Winsten zijn verantwoord in het jaar waarin de goederen zijn geleverd. Verliezen welke hun oorsprong vinden in het boekjaar zijn in aanmerking genomen zodra deze voorzienbaar zijn.

Netto-omzet

De netto-omzet betreft de opbrengst van de in het verslagjaar aan derden geleverde producten.

Inkoopwaarde van de omzet

Onder de inkoopwaarde van de omzet wordt verstaan de directe aan de geleverde goederen toe te rekenen grondstoffen. Hieronder is voorts begrepen een mogelijke mutatie in de afwaardering wegens incourantheid van de voorraden.

Personeelskosten

De directieleden zijn in loondienst bij hun personal Holding. Voor de activiteiten die zij voor LMG verrichten wordt door elk van hen een gelijke managementvergoeding € 100.000 (zowel in 2013 als in 2012) in rekening gebracht.

Bij de vennootschap waren in 2013 gemiddeld 55 personeelsleden werkzaam (2012:55).

Verkoopkosten

Voor de promotie van de podiumonderdelen zijn in 2013 eenmalig € 30.000 kosten gemaakt.

Afschrijvingen

De afschrijvingen op de materiële vaste activa en immateriële vaste activa zijn berekend door middel van vaste percentages van de aanschaffingswaarde en of geactiveerde kosten, op basis van de verwachte economische levensduur. In 2013 is eenmalig € 50.000 als bijzondere waardevermindering afgeschreven op de immateriële activa

Rentelasten

De rentelasten hebben betrekking op de leningen van de aandeelhouders en rekening courant.

Belastingen

De belastingen worden berekend op basis van het verantwoorde resultaat, rekening houdend met fiscaal vrijgestelde posten en geheel of gedeeltelijk niet aftrekbare kosten. Het belastingpercentage bedraagt 20%. Ultimo 2013 was nog sprake van een compensabel verlies van € 100.000. Hiervoor is in de balans geen actieve latentie opgenomen.

Bijlage 4**Prognose**

	<u>2014</u>	<u>2015</u>	<u>2016</u>
	€	€	€
Netto omzet	6.637.803	6.969.693	7.318.177
Inkoopwaarde v/d omzet	<u>2.655.121</u>	<u>2.787.877</u>	<u>2.927.271</u>
	3.982.682	4.181.816	4.390.906
Kosten:			
Personeelskosten	2.364.796	2.412.092	2.460.334
Huisvestingskosten	417.943	426.302	434.828
Verkoopkosten	106.255	108.381	110.548
Vervoerskosten	170.883	174.300	177.786
Algemene kosten	154.318	157.404	160.552
Afschrijvingen op vaste activa	266.644	271.977	277.417
Diverse baten en lasten	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Som der kosten	3.480.839	3.550.456	3.621.465
Rentelasten	131.000	129.000	129.000
Belastingen	74.160	100.470	128.080
Resultaat na belastingen	296.683	401.890	512.361

Uitgangspunten prognose

De omzet zal in 2014 als gevolg van de productie van podium onderdelen in 2014 met 10 % stijgen. Voor de overige jaren is een stijging van 5% per jaar een redelijke veronderstelling. Voor de jaren 2015 tot en 2016 is met een omzetstijging van 5% rekening gehouden.

In verband met de productie van podiumonderdelen zijn vijf extra personeelsleden noodzakelijk. Voor de verdere groei is geen extra personeel noodzakelijk.

De kosten en ook de afschrijvingen zullen jaarlijks met 2% stijgen.

Voor de belastingen is een tarief van 20% gehanteerd.